δοτήσεως λόγω αναπηρίας να εξετάσει και να καθορίσει αυτεπαγγέλτως την αιτία της αναπηρίας.

Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στη διοίκηση ότι καθόρισε τη σύνταξη λόγω αποχωρήσεως ενός υπαλλήλου, σύμφωνα με το άρθρο 78, εδάφιο 3, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, εφ' όσον ο προσφεύγων δεν είχε ζητήσει να διαπιστωθεί ότι η αναπηρία του προέκυψε από επαγγελματική ασθένεια κατά την έννοια της δεύτερης παραγράφου του ίδιου άρθρου.

Στην υπόθεση 257/81,

Κ., πρώην κύριος υπάλληλος διοικήσεως στο Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Rixensart, Βέλγιο, εκπροσωπούμενος από το δικηγόρο Βρυξελλών Georges Vandersanden, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τη δικηγόρο Janine Biver,

προσφεύγων,

κατά

Συμβουλιου των Ευρωπαϊκων Κοινοτητων, εκπροσωπουμένου από το δικηγόρο Βρυξελλών R. O. Dalcq, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Douglas Fontein, διευθυντή της νομικής υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 2, place de Metz,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως του γενικού γραμματέα του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1981, περί αρνήσεως εφαρμογής στην περίπτωση του προσφεύγοντος των ευεργετικών διατάξεων του άρθρου 78, δεύτερης παραγράφου, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους U. Everling, πρόεδρο τμήματος, P. Pescatore και Y. Galmot, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Sir Gordon Slynn
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι λόγοι και τα επιχειρήματα των διαδίκων συνοψίζονται ως εξής:

Ι — Πραγματικά περιστατικά και έγγραφη διαδικασία

Ο προσφεύγων, Κ., διορίστηκε με το βαθμό Α 5 ως κύριος υπάλληλος διοικήσεως στο Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 1973, της οποίας η ισχύς ανέτρεχε στην 1η Νοεμβρίου 1973.

Λόγω εξασθενίσεως της υγείας του, από το 1977 υποβλήθηκε σε διάφορες ιατρικές θεραπείες μεταξύ των οποίων και σε νευρολογική θεραπεία, καθώς και σε χειρουργικές επεμβάσεις.

Επειδή στις 17 Ιανουαρίου 1980 ο Κ. συμπλήρωσε 393 και μισή ημέρες αναρρωτικής άδειας μεταξύ 10ης Ιανουαρίου 1977 και 11ης Ιανουαρίου 1980, το Συμβούλιο αποφάσισε να εφαρμόσει τις διατάξεις του άρθρου 59 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως το οποίο στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 ορίζει:

«Η αρμοδία για τους διορισμούς αρχή δύναται να προσφύγει στην επιτροπή αναπηρίας για την περίπτωση υπαλλήλου του οποίου το σύνολο αναρρωτικών αδειών υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες κατά την διάρκεια περιόδου τριών ετών.»

Η επιτροπή αναπηρίας, που συγκροτήθηκε κατόπιν, διαπίστωσε στις 24 Οκτωβρίου 1980, μετά από εξέταση του ιατρικού φακέλου και ειδική νευρολογική εξέταση, ότι «ο κύριος Κ. έχει προσβληθεί από διαρκή αναπηρία η οποία θεωρείται ολική και καθιστά αδύνατη την άσκηση των καθηκόντων που αντιστοιχούν σε θέση της σταδιοδρομίας του».

Στις 28 Νοεμβρίου 1980 ο γενικός γραμματέας του Συμβουλίου αποφάσισε κατόπιν αυτού να τον συνταξιοδοτήσει από την 1η Δεκεμβρίου 1980 και να του αναγνωρίσει το δικαίωμα σε σύνταξη αναπηρίας δυνάμει του άρθρου 53 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και των άρθρων 13 και 14, του παραρτήματος VIII του εν λόγω κανονισμού. Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο την ίδια μέρα.

Στις 10 Φεβρουαρίου 1981 ο Κ. υπέβαλε διοικητική ένσταση βάσει του άρθρου 90, παράγραφος δεύτερη, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως κατά της αποφάσεως της 28ης Νοεμβρίου 1980 ζητώντας να καθορισθεί η σύνταξή του στο 70 % του βασικού του μισθού, κατ' εφαρμογή του άρθρου 78, παράγραφος δεύτερη, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, υποστηρίζοντας ότι οι διαταραχές που οδήγησαν στην αναγνώριση της αναπηρίας του εκδηλώθηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Το άρθρο 78, παράγραφος δεύτερη, του κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Εφ' όσον η αναπηρία προέρχεται από ατύχημα που έχει επέλθει κατά την άσκηση ή επ' ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων από επαγγελματική ασθένεια ή από πράξη αυτοθυσίας που έχει συντελεσθεί προς δημόσιο όφελος ή από το γεγονός ότι εξέθεσε τη ζωή του σε κίνδυνο προκειμένου να διασώσει ανθρώπινη ζωή, το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας καθορίζεται στο 70 % του βασικού μισθού του υπαλλήλου.»

Στις 13 Ιουλίου 1981, ο γενικός γραμματέας του Συμβουλίου απέρριψε την ένσταση αυτή με την αιτιολογία ότι «εφ' όσον η επιτροπή αναπηρίας δεν διαπίστωσε ότι η διαρκής ολική αναπηρία σας οφείλεται σε επαγγελματική ασθένεια το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας καθορίστηκε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 78, παράγραφος δεύτερη, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων». Σύμφωνα με την τελευταία αυτή διάταξη, όταν η αναπηρία οφείλεται σε μια αιτία διαφορετική από εκείνες που αναφέρονται ειδικά στο άρθρο 78, παράγραφος δεύτερη «το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας ισούται με το ποσοστό της συντάξεως αρχαιότητας την οποία θα εδικαιούτο ο υπάλληλος στην ηλικία των 65 ετών, αν είχε παραμείνει σε υπηρεσία μέχρι την ηλικία αυτή».

Κατά της απορριπτικής αυτής αποφάσεως η οποία του κοινοποιήθηκε στις 13 Ιουλίου 1981, ο Κ. άσκησε την παρούσα προσφυγή, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 21 Σεπτεμβρίου 1981.

Ενόψει της προσφυγής αυτής και επιθυμώντας να βρεθεί μια σύντομη λύση, χωρίς να αναμένεται η έκβαση της δίκης, το Συμβούλιο απευθύνθηκε και πάλι στην επιτροπή αναπηρίας με σκοπό να άρει τις ιατρικής φύσεως αβεβαιότητες. Με δύο διαδοχικές της γνωματεύσεις της 21ης Δεκεμβρίου 1981 και της 25ης Ιανουαρίου 1982 αντίστοιχα, η εν λόγω επιτροπή κατέστησε γνωστό ότι κατά την κρίση της υπήρξε μεν, πράγματι, αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της εργασίας (ή των συνθηκών εργασίας) του προσφεύγοντος και της επιδεινώσεως της καταστάσεως της υγείας του, ότι όμως η αναπηρία του δεν ήταν απόρροια επαγγελματικής ασθένειας.

Το Δικαστήριο, τρίτο τμήμα, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

II — Αιτήματα των διαδίκων

Ο *προσφεύγων* ζητεί από το Δικαστήριο:

— να κρίνει παραδεκτή την παρούσα προσφυγή·

— να ακυρώσει την απόφαση του γενικού γραμματέα του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 1980 με την οποία δεν παρέχεται στον προσφεύγοντα το ευεργέτημα του άρθρου 78, παράγραφος δεύτερη, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων·

— να καταδικάσει το καθού στα δικαστικά έξοδα.

Το *Συμβούλιο* ζητεί από το Δικαστήριο:

— να κρίνει την προσφυγή απαράδεκτη και, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμη·

— να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

III — Λόγοι και επιχειρήματα των διαδίκων

1. Επί του παραδεκτού

Το *Συμβούλιο,* αν και αποδέχεται ότι τηρήθηκαν οι δικονομικές προθεσμίες, ισχυρίζεται ότι ο προσφεύγων δεν έχει δικαίωμα να ενεργήσει δικαστικώς, εφ' όσον δεν ζήτησε να διαπιστωθεί με τη νόμιμη διαδικασία η ύπαρξη επαγγελματικής ασθένειας.

Σύμφωνα με τη ρύθμιση περί καλύψεως των κινδύνων ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο υπάλληλος έχει την υποχρέωση να δηλώσει στη διοίκηση του οργάνου στο οποίο υπηρετεί την ασθένεια «εντός ευλόγου προθεσμίας μετά την εκδήλωση της ασθενείας ή την ημερομηνία της πρώτης ιατρικής διαγνώσεως» έστω και αν η «ασθένεια που τεκμαίρεται ως επαγγελματική εκδηλώνεται μετά την ημερομηνία της οριστικής διακοπής των καθηκόντων του». Η διοίκηση προβαίνει, τότε σε έρευνα στο πλαίσιο της οποίας ζητεί τη

γνώμη ενός ή περισσοτέρων ιατρών (άρθρο 17). Βάσει των στοιχείων αυτών, η αρμοδία για τους διορισμούς αρχή καταρτίζει σχέδιο αποφάσεως που κοινοποιεί στον ενδιαφερόμενο, συνοδευόμενο από τις γνωματεύσεις του ή των ιατρών που διενήργησαν την εξέταση. Ο ενδιαφερόμενος έχει τότε τη δυνατότητα, εντός προθεσμίας εξήντα ημερών, να ζητήσει γνωμοδότηση από μια ad hoc ιατρική επιτροπή (άρθρο 21). Στην προκειμένη περίπτωση εφ' όσον δεν ακολούθησε τη διαδικασία αυτή ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεσθεί «επαγγελματική ασθένεια».

Το Συμβούλιο διευκρινίζει ότι το καθεστώς της επαγγελματικής ασθένειας και της συντάξεως αναπηρίας διαφέρει τόσο ως προς τις προϋποθέσεις όσο και ως προς τις συνέπειες. Υπό το πρώτο καθεστώς ο υπάλληλος δικαιούται πάγια αποζημίωση αν η ασθένεια ανταποκρίνεται στο χαρακτηρισμό «επαγγελματική ασθένεια» και συνεπάγεται διαρκή ανικανότητα μερική ή ολική. Αντίθετα, υπό το καθεστώς της συντάξεως αναπηρίας ο υπάλληλος αναστέλλει την εργασία του και του χορηγείται σύνταξη αναπηρίας αν η ασθένεια — είτε είναι, είτε όχι επαγγελματική — καταλήξει σε διαρκή αναπηρία που θεωρείται ως ολική και του στερεί την ικανότητα να ασκήσει τα καθήκοντα που ανταποκρίνονται σε μια θέση της σταδιοδρομίας του. Επί πλέον, ενώ υπό το καθεστώς της συντάξεως αναπηρίας το θεσμικό όργανο διαπιστώνει αυτεπαγγέλτως την αδυναμία του υπαλλήλου να ασκήσει τα καθήκοντά του, υπό το καθεστώς της επαγγελματικής ασθένειας η πρωτοβουλία ανήκει στον υπάλληλο, ο οποίος οφείλει να γνωστοποιήσει την επαγγελματική φύση της ασθένειάς του. Κατά συνέπεια η εφαρμογή του άρθρου 78, παράγραφος δεύτερη, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως προϋποθέτει την προηγουμένη αναγνώριση της υπάρξεως μιας επαγγελματικής ασθένειας, κατόπιν αιτήσεως του υπαλλήλου, ύπαρξη η οποία δεν μπορεί να αποδειχθεί παρά σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει η προαναφερθείσα κανονιστική ρύθμιση, κατόπιν προσφυγής δηλαδή σε μια ad hoc ιατρική επιτροπή διαφορετική της επιτροπής αναπηρίας.

Ο *προσφεύγων* στην ανταπάντησή του αμφισβητεί την άποψη του Συμβουλίου σύμφωνα με την οποία δεν ενήργησε ορθώς γιά τη διαπίστωση της υπάρξεως επαγγελματικής ασθένειας.

Πράγματι, η διαδικασία για τη χορήγηση αποζημιώσεως για επαγγελματική ασθένεια κατά την έννοια του άρθρου 73 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και η διαδικασία για τη χορήγηση συντάξεως αναπηρίας, ιδίως λόγω επαγγελματικής ασθένειας κατά την έννοια του άρθρου 78 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, είναι διαφορετικές και ανεξάρτητες η μία από την άλλη, όπως έκρινε και το Δικαστήριο με την απόφασή του της 15ης Ιανουαρίου 1981 (Β. κατά Κοινοβουλίου, υπόθ. 731/79, Συλλογή σ. 107). Κατά συνέπεια δεν μπορεί να υπαχθεί το καθεστώς αναγνωρίσεως μιας συντάξεως αναπηρίας λόγω επαγγελματικής ασθένειας κατά το άρθρο 78, παράγραφος δεύτερη, στους διαδικαστικούς κανόνες που έχουν θεσπισθεί για τη χορήγηση αποζημιώσεως για επαγγελματική ασθένεια κατά την έννοια του άρθρου 73.

2. Επί της ουσίας

Κατά τον *προσφεύγοντα,* πρέπει να εξετασθούν διαδοχικά δύο ζητήματα: αν οι ψυχικές διαταραχές που προκάλεσαν την ολική και διαρκή αναπηρία του μπορούν, από νομικής απόψεως, να θεωρηθούν ότι συνιστούν επαγγελματική ασθένεια και αν, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, έχει αποδειχθεί επαρκώς κατά νόμο η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ των ψυχικών διαταραχών και των ενοχλήσεων που υπέφερε κατά την άσκηση των καθηκόντων του στο Συμβούλιο. Και στα δύο ερωτήματα πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση.

Ως προς το πρώτο ερώτημα, το άρθρο 3 της κανονιστικής ρυθμίσεως περί καλύψεως των κινδύνων ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων καθιερώνει ένα μεικτό σύστημα αναγνωρίσεως των επαγγελματικών ασθενειών, θεωρεί δηλαδή ως επαγγελματικές ασθένειες όχι μόνο τις ασθένειες που αναφέρονται στον «ευρωπαϊκό κατάλογο επαγγελματικών ασθενειών», αλλά επίσης και κάθε άλλη ασθένεια ή επιδείνωση προϋπάρχουσας ασθένειας «εφ' όσον αποδειχθεί επαρκώς ότι έχει επέλθει κατά την άσκηση ή με την ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων στην υπηρεσία των Κοινοτήτων». Η τελευταία αυτή υπόθεση περιλαμβάνει επίσης και τις βλάβες ψυχικού χαρακτήρα.

Ως προς το δεύτερο ερώτημα πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι νευρικές διαταραχές του προσφεύγοντος προκλήθηκαν από την υπηρεσία του στο Συμβούλιο και ότι πρέπει για το λόγο αυτό να θεωρηθούν ως επαγγελματική ασθένεια κατά την έννοια του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται σχετικά ότι επί έτη η διοίκηση του προκάλεσε διάφορες στενοχώριες όπως η απειλή μεταθέσεώς του στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων στο Λουξεμβούργο και μια δυσμενής έκθεση κρίσεως. Τα γεγονότα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα να επιδεινώσουν προοδευτικά την ψυχική του ισορροπία. Όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από το πόρισμα της επιτροπής αναπηρίας το κλίμα που επικρατούσε στην εργασία του και ιδίως οι σχέσεις με τους ιεραρχικούς προϊσταμένους του αποτελούν την άμεση και ουσιώδη αιτία της εμφανίσεως των νευρωτικών αυτών διαταραχών που τον οδήγησαν βαθμιαία στην αναπηρία.

Το *Συμβούλιο* υποστηρίζει, στο υπόμνημα αντικρούσεώς του, ότι η ύπαρξη μιας επαγγελματικής ασθένειας δεν μπορεί να προκύψει παρά μόνο από τις γνωματεύσεις της ad hoc ιατρικής επιτροπής όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφασή του της 13ης Ιουλίου 1972 (Vellozzi, υπόθ. 29/71, Συλλογή 1972 σ. 513). Στο θέμα αυτό, εξάλλου, το Δικαστήριο περιορίζεται στον έλεγχο της κανονικότητας της διαδικασίας χωρίς να εξετάζει ζητήματα καθαρά ιατρικής φύσεως. Τέλος, έστω και αν υποτεθεί ότι έχουν αποδειχθεί τα πραγματικά περιστατικά που επικαλέστηκε ο προσφεύγων — πράγμα που αμφισβητεί το Συμβούλιο — αυτό δεν σημαίνει ότι η προϋπάρχουσα ασθένειά του επιδεινώθηκε κατά την άσκηση των καθηκόντων του στην υπηρεσία των Κοινοτήτων και ότι η επιδείνωση αυτή προήλθε από την άσκηση ή με την ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων του αυτών. Δεν αρκεί το να αποτελεί η άσκηση της εργασίας έναν παράγοντα ο οποίος συντείνει, μαζί με άλλους, στην επιδείνωση, δεδομένου ότι παρόμοιος κίνδυνος αποτελεί μέρος του επαγγελματικού κινδύνου κάθε υπαλλήλου.

Ο *προσφεύγων* στην απάντησή του διευκρινίζει ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της ιατρικής και της νομικής πλευράς μιας επαγγελματικής ασθένειας. Η επιτροπή αναπηρίας από την οποία ζητήθηκε τη δεύτερη φορά να αποφανθεί ως προς την ύπαρξη μιας επαγγελματικής ασθένειας σαν αιτίας της αναπηρίας, αναγνώρισε ότι συντρέχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την ύπαρξη μιας τέτοιας ασθένειας εφ' όσον αποδέχθηκε ότι υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της εργασίας (ή των συνθηκών εργασίας) του προσφεύγοντος και της επιδεινώσεως της καταστάσεώς του. Το ότι η επιτροπή αυτή, όταν για τρίτη φορά κλήθηκε να αποφανθεί, έκρινε, με τη γνωμάτευσή της της 25ης Ιανουαρίου 1982, ότι η αναπηρία δεν προήλθε από επαγγελματική ασθένεια, η διαπίστωση αυτή δεν στηρίζεται σε ιατρικά δεδομένα αλλά σε νομική ερμηνεία, δεδομένου ότι η επιτροπή εσφαλμένα έκρινε ότι δεν μπορεί να απομακρυνθεί από τις ασθένειες που αναφέρονται στον κατάλογο-υπόδειγμα. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται, πάντως, ότι το περι-

βάλλον και οι συνθήκες εργασίας στην υπηρεσία των Κοινοτήτων υπήρξαν οι μοναδικοί παράγοντες που προκάλεσαν την επιδείνωση της καταστάσεώς του.

Το *Συμβούλιο* στην ανταπάντησή του παρατηρεί ότι δεν επιτρέπεται στους διαδίκους να υποκαταστήσουν την ιατρική επιτροπή που προβλέπει η κανονιστική ρύθμιση για την κάλυψη των κινδύνων ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Σχετικά με το θέμα αυτό ισχυρίζεται ότι η επιτροπή αναπηρίας δεν είχε δικαίωμα να αποφανθεί για την ύπαρξη επαγγελματικής ασθένειας. Όταν, μετά την άσκηση της προσφυγής, το Συμβούλιο της ζήτησε να επιληφθεί, η αποστολή της περιοριζόταν στο να το κατατοπίσει ανεπισήμως για το βάσιμο των ισχυρισμών του προσφεύγοντος ως προς τον αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ της εργασίας του (ή των συνθηκών εργασίας) και της επιδεινώσεως της καταστάσεώς του. Το Συμβούλιο αμφισβητεί πάντως ότι η επιτροπή αναπηρίας αναγνώρισε ότι συντρέχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την ύπαρξη μιας επαγγελματικής ασθένειας.

Σε νομικό επίπεδο, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι για να γίνει λόγος για επαγγελματική ασθένεια πρέπει όχι μόνο να έχει επέλθει η ασθένεια κατά τη διάρκεια ή λόγω της ασκήσεως των καθηκόντων στην υπηρεσία των Κοινοτήτων αλλά ακόμη ότι η άσκηση των καθηκόντων αυτών αποτελεί την ουσιώδη και κύρια αιτία, την αναγκαία δηλαδή προϋπόθεση για την εκδήλωση ή την επιδείνωση της ασθένειας. Στην προκειμένη περίπτωση η δυσμενής εξέλιξη των παθολογικών προδιαθέσεων του προσφεύγοντος δεν οφείλεται στο επαγγελματικό του περιβάλλον αλλά μάλλον στις δυσκολίες των κοινωνικών του σχέσεων.

IV — Προφορική διαδικασία

Οι διάδικοι αγόρευσαν στη συνεδρίαση της 21ης Οκτωβρίου 1982.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του στη συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου 1982.

Σκεπτικό

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 21 Σεπτεμβρίου 1981 ο. Κ., πρώην κύριος υπάλληλος διοικήσεως του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, άσκησε προσφυγή με την οποία ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως του γενικού γραμματέα του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1981, περί αρνήσεως εφαρμογής στην περίπτωση του προσφεύγοντος των ευεργετικών διατάξεων του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Δυνάμει της διατάξεως αυτής, το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας του υπαλλήλου, ο οποίος έχει προσβληθεί από διαρκή αναπηρία θεωρούμενη ως ολική και που τον καθιστά ανίκανο να ασκήσει τα καθήκοντα που ανταποκρίνονται σε θέση της σταδιοδρομίας του, καθορίζεται στο 70 % του βασικού μισθού του υπαλλήλου όταν η αναπηρία του προκύπτει, μεταξύ άλλων, από επαγγελματική ασθένεια.

2 Ο προσφεύγων, κύριος υπάλληλος διοικήσεως του Συμβουλίου με βαθμό Α 5, από το Νοέμβριο του 1973, υποβλήθηκε, από το 1977, σέ διάφορες ιατρικές θεραπείες, μεταξύ των οποίων σε νευρολογική θεραπεία και σε χειρουργικές επεμβάσεις. Δεδομένου ότι μεταξύ 10ης Ιανουαρίου 1977 και 11ης Ιανουαρίου 1980 συμπλήρωσε 393 ημέρες και μισή αναρρωτικής άδειας, το Συμβούλιο, στις 17 Ιανουαρίου 1980, αποφάσισε να προσφύγει στην επιτροπή αναπηρίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 59, παράγραφος 1, εδάφιο 4, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

3 Στις 24 Οκτωβρίου 1980 η επιτροπή αναπηρίας διαπίστωσε, μετά από εξέταση του ιατρικού φακέλου και ειδική νευρολογική εξέταση, ότι ο προσφεύγων είχε «προσβληθεί από διαρκή αναπηρία, η οποία θεωρείται ολική και καθιστά αδύνατη την άσκηση των καθηκόντων που αντιστοιχούν σε θέση της σταδιοδρομίας του».

4 Με απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 1980 ο γενικός γραμματέας του Συμβουλίου αποφάσισε τη συνταξιοδότηση του προσφεύγοντος από 1ης Δεκεμβρίου 1980, σύμφωνα με το άρθρο 53 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

5 Στις 10 Φεβρουναρίου 1981 ο προσφεύγων υπέβαλε διοικητική ένσταση βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως με την οποία ζητούσε να καθορισθεί η σύνταξή του στο 70 % του βασικού του μισθού, κατ' εφαρμογή του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, ισχυριζόμενος ότι οι διαταραχές που οδήγησαν στην αναγνώριση της αναπηρίας του εκδηλώθηκαν επ' ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων του.

6 Η ένσταση αυτή απορρίφθηκε με την επίδικη απόφαση του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 1981, με την αιτιολογία ότι η επιτροπή αναπηρίας δεν είχε διαπιστώσει ότι η ύπαρξη της διαρκούς και ολικής αναπηρίας του προσφεύγοντος οφειλόταν σε επαγγελματική ασθένεια και ότι, κατά συνέπεια, το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας καθορίστηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 78, τρίτη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Η τελευταία αυτή διάταξη προβλέπει ότι εφ' όσον η αναπηρία οφείλεται σε λόγο διαφορετικό από εκείνους που καθορίζονται στη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου, το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας ισούται με το ποσοστό της συντάξεως αρχαιότητας [συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου], την οποία θα εδικαιούτο ο υπάλληλος στην ηλικία των 65 ετών αν είχε παραμείνει σε υπηρεσία μέχρι την ηλικία αυτή.

7 Ενόψει της προσφυγής και επιθυμώντας να βρεθεί μια γρήγορη λύση, το Συμβούλιο προσέφυγε δύο ακόμη φορές, στην επιτροπή αναπηρίας. Στη δεύτερη γνωμάτευσή της, που φέρει ημερομηνία 21 Δεκεμβρίου 1981, η τελευταία έκρινε

ότι υπήρχε πράγματι αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της εργασίας ή των συνθηκών εργασίας και της επιδεινώσεως της καταστάσεως της υγείας του προσφεύγοντος, αλλά ότι η αναπηρία του δεν οφειλόταν σε επαγγελματική ασθένεια.

8 Στην τρίτη γνωμάτευση όμως, με ημερομηνία 25 Ιανουαρίου 1982, εμφανίζονται διαφορές απόψεως μεταξύ των ιατρών. Ενώ τα δύο μέλη της επιτροπής έκριναν ότι η αναπηρία του προσφεύγοντος δεν οφείλεται σε επαγγελματική ασθένεια, το τρίτο μέλος διευκρίνισε ότι ο προσφεύγων δεν είχε προσβληθεί από επαγγελματική ασθένεια από αυτές που περιλαμβάνονται στον κατάλογο των επαγγελματικών ασθενειών για τις οποίες παρέχεται αποζημίωση (κατάλογος-υπόδειγμα 503). Επί πλέον, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η τελευταία αυτή γνωμάτευση διατυπώθηκε δύο φορές, στην αρχική της δε διατύπωση, η οποία έχει υπογραφεί επίσης στις 25 Ιανουαρίου 1982 αλλά αποσύρθηκε στη συνέχεια, αναγνώριζε, με ομοφωνία των τριών ιατρών, ότι παρά το σύνδεσμο που υπήρχε μεταξύ των συνθηκών εργασίας του προσφεύγοντος και της επιδεινώσεως της καταστάσεώς του, η αναπηρία δεν προέκυπτε από επαγγελματική ασθένεια από αυτές που περιλαμβάνονται στον προαναφερθέντα κατάλογο των επαγγελματικών ασθενειών.

9 Το Συμβούλιο ισχυρίζεται, κατ' αρχάς, ότι ο προσφεύγων δεν δικαιούται να ζητήσει έννομη προστασία εφ' όσον δεν ζήτησε να διαπιστωθεί με τη νόμιμη διαδικασία η ύπαρξη επαγγελματικής ασθένειας σύμφωνα με τούς κανόνες περί καλύψεως των κινδύνων ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Σύμφωνα με τούς κανόνες αυτούς, ο υπάλληλος οφείλει να δηλώσει στο όργανο την ασθένεια εντός ευλόγου προθεσμίας μετά την εκδήλωσή της ή από την ημερομηνία της πρώτης ιατρικής διαγνώσεως. Το όργανο προβαίνει τότε σε ιατρική εξέταση και κοινοποιεί σχέδιο αποφάσεως στον ενδιαφερόμενο, ο οποίος είναι κατόπιν ελεύθερος να ζητήσει τη γνώμη μιας ad hoc ιατρικής επιτροπής.

10 Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί δεδομένου ότι οι προαναφερθέντες κανόνες δεν αφορούν την παρούσα περίπτωση. Πράγματι, οι κανόνες αυτοί θεσπίστηκαν εις εκτέλεση του άρθρου 73, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, που αναφέρεται στην κάλυψη του υπαλλήλου κατά των κινδύνων επαγγελματικής ασθένειας και ατυχήματος, ενώ η παρούσα διαφορά εμπίπτει στο πλαίσιο του άρθρου 78, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, που αναφέρεται στη σύνταξη αναπηρίας, η οποία περιλαμβάνεται στο καθεστώς των συντάξεων που διέπεται από το κεφάλαιο 3 («Συντάξεις») του τίτλου V του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Όπως έκρινε το Δικαστήριο, με την απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1981 (Β. κατά Κοινοβουλίου, υπόθ. 731/79, Συλλογή σ. 107), από τη σύγκριση των άρθρων 73 και 78, του κανονισμού υπηρεσιακής

καταστάσεως, προκύπτει ότι οι παροχές που προβλέπουν τα δύο καθεστώτα είναι διαφορετικές και ανεξάρτητες η μία από την άλλη. Την αντίληψη αυτή επιβεβαιώνει το άρθρο 25 των προαναφερθέντων κανόνων, το οποίο προβλέπει ότι η δυνάμει αυτών αναγνώριση μιας διαρκούς αναπηρίας έστω και ολικής δεν προδικάζει με κανέναν τρόπο την εφαρμογή του άρθρου 78 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και αντιστρόφως».

11 Από τα ανωτέρω συνάγεται, ότι, τόσο η διαπίστωση της διαρκούς και ολικής αναπηρίας, η οποία αφαιρεί από τον υπάλληλο τη δυνατότητα να ασκήσει τα καθήκοντα που ανταποκρίνονται σε θέση της σταδιοδρομίας του, όσο και η διαπίστωση της αιτίας της αναπηρίας αυτής πρέπει νά γίνουν όχι σύμφωνα με τους προαναφερθέντες κανόνες, αλλά σύμφωνα με τον τρόπο και τη διαδικασία που ορίζουν οι διατάξεις περί συνταξιοδοτικού καθεστώτος, δηλαδή το παράρτημα VIII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως («Συνταξιοδοτικό καθεστώς»). Από το άρθρο 13, του εν λόγω παραρτήματος, διαφαίνεται σαφώς ότι αρμόδια να προβεί στις σχετικές διαπιστώσεις είναι η επιτροπή αναπηρίας.

12 Πρέπει, ωστόσο, να γίνει δεκτό το επιχείρημα του Συμβουλίου ότι εναπόκειται στον υπάλληλο να ζητήσει την εφαρμογή της ευεργετικής διατάξεως του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και ότι, αν δεν υποβληθεί τέτοιο αίτημα, η διοίκηση δεν είναι υποχρεωμένη κατά τη διαδικασία της συνταξιοδοτήσεως λόγω αναπηρίας να εξετάσει και να καθορίσει αυτεπαγγέλτως την αιτία της αναπηρίας.

13 Επομένως, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Συμβούλιο ότι καθόρισε αρχικά, βάσει της αποφάσεώς του της 28ης Νοεμβρίου 1980, τη σύνταξη λόγω αποχωρήσεως του προσφεύγοντος σύμφωνα με το άρθρο 78, τρίτη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, εφ' όσον ο προσφεύγων δεν είχε ζητήσει να διαπιστωθεί ότι η αναπηρία του προέκυψε από επαγγελματική ασθένεια κατά την έννοια της δεύτερης παραγράφου του ίδιου άρθρου.

14 Το Συμβούλιο, όμως, δεν είχε δικαίωμα να απορρίψει την ένσταση, όπως έπραξε με την απόφαση της 13ης Ιουλίου 1981, χωρίς να εξετάσει το ζήτημα αυτό, εφ' όσον ο προσφεύγων είχε ζητήσει ακριβώς με την ένσταση αυτή να καθορισθεί η σύνταξή του κατ' εφαρμογή του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, ισχυριζόμενος ότι οι διαταραχές που οδήγησαν σε αναγνώριση της αναπηρίας του εκδηλώθηκαν επ' ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων του.

15 Υπό τις συνθήκες αυτές, η διοίκηση είχε την υποχρέωση να εξετάσει και να καθορίσει, σύμφωνα με την επιβαλλόμενη διαδικασία, αν η αναπηρία του προσφεύγοντος είχε ή όχι προκύψει από επαγγελματική ασθένεια, υπό την έννοια της διατάξεως που επικαλέστηκε, ώστε να του χορηγήσει ενδεχομένως τη σύνταξη 6άσει του ποσοστού που ζήτησε. Αυτός ο τρόπος ενέργειας επιβάλλεται ακόμη περισσότερο στην προκειμένη περίπτωση δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τις παρατηρήσεις του ίδιου του Συμβουλίου, η επιτροπή αναπηρίας δεν είχε μέχρι στιγμής εξετάσει την αιτία της αναπηρίας.

16 Οι δύο διάδικοι επικαλέστηκαν επίσης, για να στηρίξουν τα αιτήματά τους, μεταγενέστερες γνωματεύσεις της επιτροπής αναπηρίας αντιστοίχως της 21ης Δεκεμβρίου 1981 και της 25ης Ιανουαρίου 1982. Υπό τις συνθήκες αυτές ενδείκνυται να εξετασθεί επίσης, αν οι γνωματεύσεις αυτές μπορούν να στηρίξουν την επίδικη απόφαση του Συμβουλίου κατά το μέρος που αποδεικνύουν, κατά τρόπο επαρκή από νομικής απόψεως, ότι η αναπηρία του προσφεύγοντος δεν προκύπτει πράγματι από επαγγελματική ασθένεια κατά την έννοια του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

17 Στο ερώτημα αυτό προσήκει αρνητική απάντηση. Πράγματι, η γνωμάτευση της 21ης Δεκεμβρίου 1981 αν και δεν χρησιμοποιεί τον όρο «επαγγελματική ασθένεια», αναγνωρίζει την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της εργασίας ή των συνθηκών εργασίας του προσφεύγοντος και της επιδεινώσεως της καταστάσεως της υγείας του, όπως άλλωστε και η αρχική διατύπωση της γνωματεύσεως της 25ης Ιανουαρίου 1982. Αντίθετα, αν και στην τελική διατύπωση του τελευταίου αυτού πορίσματος εμφανίζεται πλειοψηφία δύο ιατρών που συμπεραίνουν ότι η αναπηρία του προσφεύγοντος δεν προκύπτει από επαγγελματική ασθένεια, δεν περιέχεται, ωστόσο, στη διατύπωση αυτή καμία αιτιολογία που να επιτρέπει να εκτιμηθούν τα δεδομένα επί των οποίων στηρίχθηκε το συμπέρασμα αυτό, ούτε κάποια εξήγηση ως προς την ασυνέπεια που υπάρχει μεταξύ του συμπεράσματος αυτού και του συμπεράσματος στο οποίο κατέληγε τόσο η δεύτερη γνωμάτευση, όσο και η αρχική διατύπωση της τρίτης γνωματεύσεως.

18 Επί πλέον, το γεγονός ότι στη δεύτερη διατύπωση της τελευταίας αυτής γνωματεύσεως, ένας από τους ιατρούς αναφέρεται, κατά τη διατύπωση της διαφορετικής γνώμης του, στον κατάλογο των αναγνωρισμένων επαγγελματικών ασθενειών, που δεν έχει θέση στην παρούσα περίπτωση, αφήνει αμφιβολίες ως προς το αν η επιτροπή αναπηρίας ήταν επαρκώς ενημερωμένη για την αποστολή της και τούτο ακόμη περισσότερο, δεδομένου ότι το ίδιο το Συμβούλιο ανέφερε στις παρατηρήσεις του ότι δεν είχε ζητήσει από την επιτροπή παρά να το κατατοπίσει ανεπίσημα και ότι η τελευταία δεν ήταν αρμόδια να αποφανθεί για την ύπαρξη επαγγελματικής ασθένειας.

19 Όπως προκύπτει από τις προηγούμενες σκέψεις η απόφαση του γενικού γραμματέα του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1981, περί απορρίψεως της ενστάσεως του προσφεύγοντος εξεδόθη κατά παράβαση τύπου και πρέπει, κατά συνέπεια, να ακυρωθεί.

20 Στο Συμβούλιο εναπόκειται, υπό τις περιστάσεις αυτές, πριν αποφασίσει, να προσφύγει και πάλι στην επιτροπή αναπηρίας, η οποία θα πρέπει να εξετάσει αν η παθολογική κατάσταση του προσφεύγοντος παρουσιάζει σχέση, αρκετά άμεση, με ειδικό και τυπικό κίνδυνο συνδεδεμένο με τα καθήκοντα που έχει ασκήσει ο προσφεύγων.

Επί των δικαστικών εξόδων

Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι το Συμβούλιο ηττήθη, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα.

Διά ταύτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

κρίνει και αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση του γενικού γραμματέα του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1981, περί απορρίψεως της διοικητικής ενστάσεως του προσφεύγοντος.

2) Το Συμβούλιο φέρει το σύνολο των δικαστικών εξόδων.

Everling Pescatore Galmot

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Ιανουαρίου 1983.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος

U. Everling